

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ
ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Προς: 1. Όλες τις ΟΤΔ
2. Όλες τις ΕΥΔ (ΕΠ) Περιφερειών
Κοιν.:
1. ΑΑΔΕ-ΔΙΠΕΑΑ-Τμήμα Γ Ελέγχου
Διαχείρισης Δαπανών Έργων
Ανάπτυξης Αγροτικής Οικονομίας
2. ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ

ΘΕΜΑ: Ερωτήματα – Παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή της Υ.Α 39443/2025 (Β' 770)

Κατόπιν σχετικών ερωτημάτων που έχουν γίνει στην υπηρεσία μας προς διευκρίνιση της εφαρμογής της υπ' αριθ. 39443/12.02.2025 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 770), αλλά και των σχετικών οδηγιών, σας παραθέτουμε απαντήσεις-διευκρινήσεις σε αυτά.

Α. ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

- 1. Άρθρο 3 περ. ε:** Να διευκρινιστεί η φράση: «Υπεύθυνος για τη διαχείριση και τον έλεγχο των δαπανών από τον ΟΠΕΚΕΠΕ».

Η συγκεκριμένη φράση αναφέρει ότι ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ο υπεύθυνος οργανισμός για τις πληρωμές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115.

- 2. Άρθρο 4 παρ.2:** Να διευκρινιστεί για ποιο λόγο η τροποποίηση εκπροσώπων των φορέων στην Ε.Δ.Π. πρέπει να εξασφαλίσει τη σύμφωνη γνώμη από την ΕΥΕ ΠΑΑ. Μπορεί να παραλειφθεί η έγκριση και να γίνει απλή ενημέρωση, καθώς δεν εξυπηρετεί κάτι.

Σύμφωνα με την πρόσκληση υποβολής προτάσεων αλλά και την σχετική ΥΑ, στο πλαίσιο της Παρέμβασης Π3-77-4.1 του ΣΣ ΚΑΠ, η σύνθεση της ΕΔΠ πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια και είναι αρμοδιότητα της ΕΥΕ ΠΑΑ να ελέγχει αν σε μια τροποποίηση αυτά τηρούνται.

- 3. Άρθρο 9 παρ. Β 4.1:** α) Να διευκρινιστεί ποια είναι τα οχήματα που αφορούν πράξεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

β) Τι εξυπηρετούν τα οχήματα έως 50ν και να διευκρινιστεί αν αφορά μετακινήσεις εντός της επιχείρησης.

γ) Στην περίπτωση επιχείρησης καθαρισμού - φύλαξης και επιδιόρθωσης χαλιών, μπορεί να επιδοτηθεί και το βανάκι για την παραλαβή των χαλιών από τα σπίτια ή δεν θεωρείται απαραίτητο για την λειτουργία της επένδυσης;

α) Είναι τα οχήματα τα οποία εξυπηρετούν σκοπούς περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς, με βάση τον τύπο και τη διαμόρφωσή του οχήματος.

β) Τα οχήματα 50ν εξυπηρετούν τη μεταφορά υλικών και προσωπικού εντός της επιχείρησης.

γ) Σύμφωνα με την ΥΑ επιλέξιμα είναι «οχήματα που θεωρούνται απαραίτητα για τη λειτουργία της επένδυσης προκειμένου να διασφαλίζεται η ποιότητα και η υγιεινή του προϊόντος». Ως εκ τούτου το όχημα για μεταφορά χαλιών δε θεωρείται επιλέξιμο. Επιπλέον, θα θέλαμε να

σημειώσουμε ότι η εν λόγω υπηρεσία αφορά ως επί το πλείστον εξυπηρέτηση κατοίκων αστικού ιστού, υλοποιείται συνήθως στα όρια αυτού και συνεπώς δε συμβάλει ουσιαστικά στους στόχους του ΣΣ ΚΑΠ και των τοπικών προγραμμάτων (ΤΠ).

- 4. Άρθρο 9 παρ. Β7:** Να συμπεριληφθούν τα προσύμφωνα αγοράς μίσθωσης παραχώρησης.

Τα προσύμφωνα αγοράς, μίσθωσης και παραχώρησης αναφέρονται στις εγκυκλίους που αφορούν στις προσκλήσεις πράξεων ιδιωτικού και δημόσιου χαρακτήρα.

- 5. Άρθρο 14 παρ. 4:** Για τις αιτήσεις στήριξης μελών ΟΤΔ, την αξιολόγηση και παρακολούθηση των αιτήσεων στήριξης αυτών θα την πραγματοποιεί η ΕΥΔ της οικείας Περιφέρειας χωρίς καμία ανάμιξη της ΟΤΔ;

Στις περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων η ΟΤΔ προβαίνει σε έλεγχο πληρότητας και ορθότητας του αιτήματος του δικαιούχου και ακολούθως το διαβιβάζει, με τυχόν παρατηρήσεις της στον αρμόδιο ΕΦ, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στο άρθρο 3 της ΥΑ και στην εγκύκλιο της πρόσκλησης. Αρμόδιος ΕΦ για τον διοικητικό έλεγχο σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, είναι η ΕΥΔ της οικείας Περιφέρειας ή η ΕΥΕ ΠΑΑ.

- 6. Άρθρο 14Γ παρ. 7β:** Στις δαπάνες για τις οποίες δεν απαιτείται τεκμηρίωση εύλογου κόστους, υπάγονται οι δαπάνες της παραγράφου 9.α και 9.β του ίδιου άρθρου;

Ναι, υπάγονται κι αυτές στην παρ. 7β. Σε κάθε περίπτωση ο αρμόδιος ΕΦ υποχρεούται, εφόσον είναι εφικτό, να επαληθεύσει το εύλογο κόστος των δαπανών της παρ. 7, τηρώντας σχετικό αποδεικτικό υλικό, εκτός των δαπανών που έχουν προκύψει από διαγωνιστική διαδικασία και έχουν υπολογιστεί βάση των Ενιαίων Τιμολόγιων Δημοσίων Έργων. Επιπροσθέτως, σημειώνουμε ότι ο αρμόδιος ΕΦ για τον έλεγχο, έχει την υποχρέωση της αποτύπωσης της διενέργειας του ελέγχου άσχετα με το αποτέλεσμα αυτής.

- 7. Άρθρο 14Γ παρ. 9β:** Στις μελέτες της παραγράφου, συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες απόκτησης συστημάτων διαχείρισης ποιότητας;

Αν και η συγκεκριμένη δαπάνη συγκαταλέγεται στις μελέτες, λόγω σημαντικής διακύμανσης τιμών στην αγορά, είναι σκόπιμο να εξετάζεται και επαληθεύεται το εύλογο κόστος.

- 8. Άρθρο 14Γ παρ. 9β:** Α) Με ποια μεθοδολογία θα ελέγχεται το όριο του 12%, εφόσον σε μια πράξη έχουμε κατηγορίες δαπάνης που αφορούν σε δράσεις ενημέρωσης και σε μελέτες – έρευνες, που δεν αφορούν στην εκτέλεση του έργου;

Β) Επιπλέον στο ίδιο άρθρο της ΥΑ αναφέρεται, ότι σε ειδικές περιπτώσεις θα ζητείται η σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ. Σε ποια χρονική στιγμή θα γίνεται αυτό, λαμβάνοντας υπόψη ότι τυχόν περικοπή επηρεάζει το αντίστοιχο βαθμολογούμενο κριτήριο ή και την επιλεξιμότητα της πράξης;

Α) Σύμφωνα με την ΥΑ το ποσοστό 12%, αντιστοιχεί στον προτεινόμενο προϋπολογισμό της πράξης και επομένως στο ποσοστό αυτό εμπίπτει το σύνολο των μελετών ως άθροισμα των επιμέρους μελετών. Συνεπώς, δεν μπορεί ο υπολογισμός του ποσοστού αυτού να γίνει μόνο σε συγκεκριμένες δαπάνες ή ανά υποέργο. Επιπλέον, σημειώνουμε ότι οι μελέτες για να αποτελούν επιλέξιμη δαπάνη θα πρέπει να αποτελούν υποχρεωτική δαπάνη για την υλοποίηση της πράξης.

Β) Κατά την αξιολόγηση της πράξης και πριν την έκδοση των οριστικών αποτελεσμάτων.

- 9. Άρθρο 14Γ παρ. 9β:** Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός της πράξης που αναφέρεται στη συγκεκριμένη παράγραφο συμπεριλαμβάνει και τον αναλογούντα ΦΠΑ;

Όχι, ο προτεινόμενος προϋπολογισμός δεν περιλαμβάνει τη δαπάνη του ΦΠΑ, όπως αναγράφεται στην αρχή της παραγράφου 9 του άρθρου 14Γ.

10. Άρθρο 14B παρ. 2: Πως εξετάζονται οι ισοβαθμούντες αιτήσεις στήριξης;

Σε περίπτωση ισοβαθμούντων αιτήσεων, εξετάζεται η βαθμολογία τους στο κριτήριο επιλογής με τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Αν υπάρξει εκ νέου ισοβαθμία εξετάζεται η βαθμολογία τους στο επόμενο κριτήριο επιλογής με τη μεγαλύτερη βαρύτητα, συνεχίζοντας με τον ίδιο τρόπο ώστε να μην υπάρξει ισοβαθμία ή έως την εξάντληση του προϋπολογισμού της υπο-παρέμβασης.

11. Από τα κριτήρια, μπορούμε να επιλέξουμε μόνο εκείνα που θεωρούμε ότι ταιριάζουν περισσότερο με την τοπική στρατηγική; Υπάρχουν κάποια που δεν μπορούν να αφαιρεθούν;

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας είναι υποχρεωτικά για όλους, απλά κάποια μπορεί να μην αφορούν μια συγκεκριμένη πράξη, οπότε όταν εξετάζονται κατά την αξιολόγηση, θα επιλέγεται «Δεν αφορά». Σύμφωνα με την εξειδίκευση της τοπικής στρατηγικής, μπορούν να προστεθούν επιπλέον κριτήρια επιλεξιμότητας. Τα κριτήρια επιλογής επιλέγονται και καθορίζεται η βαρύτητά τους από τις ΟΤΔ, ανάλογα με την τοπική στρατηγική και την ιεράρχηση των αναγκών και δεν είναι δυνατή προσθήκη επιπλέον κριτηρίων. Στο κριτήριο στο οποίο εξετάζεται η συμβατότητα της πρότασης με την τοπική στρατηγική η κάθε ΟΤΔ έχει την δυνατότητα να εξειδικεύσει τους όρους με αντίστοιχη αποτύπωση αυτών στον οδηγό βαθμολόγησης των κριτηρίων.

12. Είναι δυνατή η αναμόρφωση του Τοπικού Προγράμματος (Φάκελος Β), μετά την έκδοση της πρόσκλησης, προκειμένου να αναδιαμορφωθεί η περιγραφή των υπο – παρεμβάσεων στο Φάκελο Β, ώστε να είναι επιλέξιμες πράξεις που δεν περιγράφονται στο Τοπικό Πρόγραμμα; Για παράδειγμα η προσθήκη της δυνατότητας «εκσυγχρονισμού υποδομών» στην περιγραφή της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-3.1.

Στις περιπτώσεις όποιου υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ πρόσκλησης και Τοπικού Προγράμματος απαιτείται πρώτα η τροποποίηση του Τοπικού Προγράμματος, δεδομένου ότι η πρόσκληση βασίζεται στο ΤΠ.

13. Είναι δυνατή η εκχώρηση της επιχορήγησης από δικαιούχο του Προγράμματος, σε Τραπεζικό Ίδρυμα;

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο δεν είναι δυνατή η εκχώρηση της επιχορήγησης. Στο άμεσο μέλλον η ΕΥΕ ΠΑΑ θα εξετάσει, σε συνεργασία με την ΑΑΔΕ, τη δυνατότητα σύνδεσης της επιχορήγησης με δανειοδότηση από τραπεζικά ιδρύματα, μέσω της τροποποίησης του εθνικού θεσμικού πλαισίου.

14. Μπορεί η ΟΤΔ ή μέλος αυτής να εκπονήσει μελέτες, συμβουλευτικές υπηρεσίες και λοιπές υποστηρικτικές ενέργειες, για δικαιούχους του Προγράμματος; Αν ναι, υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων με τον συγκεκριμένο δικαιούχο;

Η ΟΤΔ ή στελέχη αυτής δεν μπορούν να εκπονήσουν τέτοιου είδους ενέργειες, καθώς υπάρχει ασυμβίβαστο.

15. Στην περίπτωση που ένα κτήριο είναι ημιτελές, μπορεί ο δικαιούχος να μην αιτηθεί τις δαπάνες που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και το συνολικό επιλέξιμο κόστος που θα αιτηθεί να αφορά τις δαπάνες που απομένουν για την ολοκλήρωσή του;

Στις περιπτώσεις ημιτελών κτιρίων ο δυνητικός δικαιούχος μπορεί να αιτηθεί μόνο τις δαπάνες που υπολείπονται για την ολοκλήρωση της πράξης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο συνολικός προϋπολογισμός θα εξετάζεται ως προς το σύνολο δαπανών για την ολοκλήρωση της πράξης. Σε κάθε περίπτωση όμως θα πρέπει να εξεταστεί αν ο δικαιούχος προσπαθεί με τεχνητούς τρόπους να παραβιάσει τους όρους επιλεξιμότητας.

- 16.** Σε περίπτωση αίτησης στήριξης, όπου το ακίνητο περιέχει αυθαίρετη κατασκευή, θα πρέπει να έχουν συμπεριληφθεί στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό και τα τετραγωνικά του αυθαιρέτου; Για την αντιμετώπιση του ζητήματος νομιμότητας θα πρέπει να υπάρχει στο πληροφοριακό και τεκμηρίωση υπαγωγής σε νόμο τακτοποίησης; Θα πρέπει να ζητείται ως προαπαιτούμενο κατά την υποβολή των αιτήσεων στήριξης, η ύπαρξη «Ηλεκτρονικής Ταυτότητας Κτιρίου»;

Οπωσδήποτε θα έχει γίνει υπαγωγή σε νόμο τακτοποίησης πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης και θα πρέπει να συμπεριληφθούν τα συγκεκριμένα τ.μ. στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό.

Η «Ηλεκτρονική Ταυτότητα Κτιρίου» ζητείται κατά την υποβολή των αιτήσεων στήριξης, σε όσες περιπτώσεις απαιτείται από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

- 17.** Τι γίνεται σε περίπτωση που δεν μπορεί να ολοκληρωθεί το έργο, λόγω αύξησης του προϋπολογισμού από μεγάλη ζημιά από φυσική καταστροφή; Αν ο δικαιούχος επιθυμεί να το ολοκληρώσει, μπορεί να αιτηθεί αύξηση του προϋπολογισμού του έργου (είτε είναι ιδιωτικό είτε δημόσιο) για λόγους ανωτέρας βίας;

Στις περιπτώσεις ανωτέρας βίας εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 26 της ΥΑ. Σύμφωνα με το ενωσιακό θεσμικό πλαίσιο δεν είναι δυνατή η αύξηση του προϋπολογισμού των ενταγμένων πράξεων.

- 18.** Σύμφωνα με το άρθρο 36 της ΥΑ «Στις περιπτώσεις όπου μία ΟΤΔ υλοποιήσει το 60% του ΤΠ της (εξαιρουμένης της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-9.1) μπορεί να αιτηθεί επιπλέον πόρους έως το 5%». Η υλοποίηση αφορά σε νομικές δεσμεύσεις, εντάξεις ή πληρωμές;

Η υλοποίηση αφορά πάντα σε φυσικό και οικονομικό αντικείμενο, δηλαδή πληρωμές.

B. ΠΡΑΞΕΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

- 19.** Πώς θα αντιμετωπίσουμε επιχειρήσεις που θα παράγουν προϊόντα διαφορετικών υπο-παρεμβάσεων;

Αν οι δαπάνες αφορούν εξοπλισμό που θα χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή διαφορετικών προϊόντων, που αφορούν σε διαφορετικές υπο-παρεμβάσεις (Π3-77-4.1-1.1 και Π3-77-4.1-1.2), τότε η αίτηση θα υποβληθεί στην υπο-παρέμβαση που αντιστοιχεί το προϊόν με τις μεγαλύτερες προϋπολογισθείσες δαπάνες. Αν η αίτηση αφορά μόνο σε κοινές δαπάνες όπως κτιριακά, τότε επιλέγεται οποιαδήποτε από τις υπο-παρεμβάσεις Π3-77-4.1-1.1 ή Π3-77-4.1-1.2, καθώς το ποσοστό ενίσχυσης είναι το ίδιο.

- 20.** Πώς θα ορίζεται ότι μια επιχείρηση κάνει εκσυγχρονισμό και πότε ότι προβαίνει σε ίδρυση;
Α) Τροποποίηση - Μεταβίβαση άδειας λειτουργίας σε χρόνο μικρότερο του 1 έτους από τον παλιό σε νέο ιδιοκτήτη, πώς θα αντιμετωπιστεί;
Β) Άδεια λειτουργίας σε χρόνο λιγότερο του 1 έτους από την έκδοση της πρόσκλησης μπορεί να μπει σε εκσυγχρονισμό για νέες δαπάνες; Αν ναι, μπορεί να επιδοτηθεί και για τα υπόλοιπα εφόσον αγοράστηκαν μετά τις 1.1.2023; Το επενδυτικό σχέδιο θεωρείται ίδρυση ή εκσυγχρονισμός;
Γ) Ο εκσυγχρονισμός πότε μπορεί να έχει έννοια; Υπάρχουν επιχειρήσεις που έχουν εξασφαλίσει άδεια το τελευταίο διάστημα.

Α), Β) Αν η επιχείρηση διαθέτει άδεια λειτουργίας τότε δεν μπορούμε να έχουμε ίδρυση, σύμφωνα με την παρ. Β.2 του άρθρου 9 της ΥΑ. Απαιτείται έλεγχος από την ΟΤΔ αν η εταιρεία/επιχείρηση βρίσκεται σε λειτουργία, ενώ ειδικότερα σε περιπτώσεις τουριστικών καταλυμάτων, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή ως προς την δημιουργία τεχνητών συνθηκών ένταξης, λόγω των περιορισμών στις ιδρύσεις.

Γ) Εκσυγχρονισμό μπορούμε να έχουμε σε επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν άδεια λειτουργίας, και αποδεικνύεται η λειτουργία τους, ενώ πρέπει να έχει γίνει απόσβεση των παγίων της επιχείρησης για τα οποία αιτούνται επιχορήγηση.

- 21.** Εκσυγχρονισμός επιχείρησης π.χ. εργαστήρια ζαχαροπλαστικής του ίδιου ΑΦΜ σε διαφορετικές περιοχές (διαφορετικοί τόποι εγκατάστασης επένδυσης), με διαφορετικές άδειες λειτουργίας, μπορούν να υποβληθούν ως ενιαία πρόταση;

Δεδομένου ότι έχουν διαφορετικές άδειες λειτουργίας, θα πρέπει να υποβληθούν ως διαφορετικές αιτήσεις στήριξης.

- 22.** Επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου θα μπορούν να ενισχυθούν χωρίς να υπάρχει μεταποιητικό κομμάτι; Π.χ. κρεπωλείο, μανάβικο ή έκθεση επίπλου. Εφόσον υπάρχει μεταποιητική επιχείρηση, μπορεί να επιδοτηθεί και το λιανικό εμπόριο στον ίδιο ή σε διαφορετικό χώρο;

Ναι μπορούν να ενισχυθούν. Αναφορικά με το δεύτερο σκέλος της ερώτησης μπορεί να επιδοτηθεί και το λιανικό εμπόριο (εντός της ίδιας αίτησης στήριξης), με την προϋπόθεση να λειτουργεί στον ίδιο χώρο της επένδυσης.

- 23.** Σε ενιαίο οικόπεδο/αγροτεμάχιο, υπό το ίδιο ΑΦΜ, λειτουργούν 2 επιχειρήσεις, με 2 διαφορετικές άδειες λειτουργίας, οι οποίες επιχειρήσεις είναι συμπληρωματικές. Μπορεί να υποβληθεί ενιαία πρόταση εκσυγχρονισμού και των 2 επιχειρήσεων;

Όχι, ισχύουν τα αναγραφόμενα στην ερώτηση 21.

- 24. Άρθρο 7:** α) Υπο-παρέμβαση 1.5: Να διευκρινιστεί αν η αύξηση δυναμικότητας προϋποθέτει αύξηση του όγκου του υφιστάμενου κτιρίου.

β) Υπο-παρέμβαση 1.7: Ποιες ενέργειες θεωρούνται εξοικονόμηση ενέργειας και νερού και ποιες όχι.

γ) Υπο-παρέμβαση 1.6: Οι πράξεις αφορούν ίδρυση ή εκσυγχρονισμό. Γιατί δεν είναι επιλέξιμη η μετεγκατάσταση, κάτι που ισχύει στις άλλες υπο-παρεμβάσεις της κατηγορίας 1; Θα μπορούσε επιχείρηση συνεργείου αυτοκινήτων να μεταφερθεί σε νέο χώρο ιδιόκτητο, μεταφέροντας μέρος του υπάρχοντος εξοπλισμού και αγοράζοντας και νέο εξοπλισμό και κλείνοντας την παλιά επιχείρηση;

α) Όχι απαραίτητα. Αν σύμφωνα με τις θεσμοθετημένες προδιαγραφές και τα τετραγωνικά του κτιρίου επιτρέπεται να τοποθετηθούν επιπλέον κλίνες, τότε δεν απαιτείται αύξηση του όγκου του κτιρίου.

β) Ενέργειες που συμβάλουν αποκλειστικά στην εξοικονόμηση ενέργειας και νερού και όχι δαπάνες που αφορούν στην απλή αντικατάσταση ή στη συντήρηση και αποκατάσταση βλαβών.

γ) Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού είναι δυνατή και η μετεγκατάσταση.

- 25. Άρθρο 7 παρ. 1.5.2:** α) Οι ιδρύσεις Camping εμπίπτουν στους περιορισμούς της παραγράφου 1.5.2 του άρθρου 7 της ΥΑ;

β) Η επέκταση υφιστάμενου καταλύματος μπορεί να γίνει και εκτός ορεινών περιοχών;

γ) Οι ξενώνες φιλοξενίας νέων αποτελούν επιλέξιμες επενδύσεις;

α) Όχι, καθώς οι κτιριακές υποδομές που τυχόν κατασκευαστούν στο πλαίσιο μιας πρότασης για ίδρυση Camping, δεν αφορούν στην εξυπηρέτηση διανυκτέρευσης των επισκεπτών, αλλά σε βοηθητικούς χώρους (εστίαση, υγιεινή).

β) Ναι με την προϋπόθεση ότι η επέκταση πραγματοποιείται εντός του οικοπέδου του υφιστάμενου καταλύματος. Οι περιορισμοί της παραγράφου 1.5.2 του άρθρου 7 της ΥΑ, αφορούν μόνο σε ιδρύσεις καταλυμάτων.

γ) Σύμφωνα με την ΚΥΑ 69945/14/03/2025 οι ξενώνες φιλοξενίας νέων αποτελούν επιλέξιμη μορφή καταλυμάτων ως προς ίδρυση, μόνο σε ορεινές περιοχές ή νησιά κάτω των 3.500 κατοίκων. Δεδομένου όμως ότι κατηγορία αυτή κατά βάση αφορά σε αστικά κέντρα και δεν εξυπηρετεί την ανάπτυξη των απομονωμένων αγροτικών περιοχών, θεωρούμε ότι δε συμβάλει στους στόχους του ΣΣ ΚΑΠ αλλά και των τοπικών προγραμμάτων. Ως εκ τούτου, για την ενίσχυση τους απαιτείται η απόδειξη της συμβατότητας με τους στόχους του τοπικού προγράμματος και του ΣΣ ΚΑΠ.

- 26.** Στην παρ. 11 του άρθρου 5 της υπ' αριθ. 390771/2024 (Β' 6828) ΚΥΑ: «Πολυλειτουργικά Αγροκτήματα» αναφέρονται τα εξής: «Σε κάθε πολυλειτουργικό αγρόκτημα επιτρέπεται η λειτουργία και εκμετάλλευση αγροτουριστικής μονάδας έως 10 δωματίων μέγιστης δυναμικότητας 40 κλινών, σύμφωνα με τα ισχύοντα κάθε φορά νομικά και θεσμικά πλαίσια. Η εκμετάλλευση και λειτουργία μεγαλύτερου αριθμού δωματίων εμπίπτει αποκλειστικά στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4276/2014».

α) Τι σημαίνει αγροτουριστική μονάδα και ποιες είναι οι διαφορές με τις επιτρεπόμενες μορφές της περίπτωσης ββ) της παρ. 1 του άρθρου 29 του Ν. 4276/2024;

β) Ισχύουν και για τις υποδομές διανυκτέρευσης πολυλειτουργικού αγροκτήματος οι διατάξεις της υπ' αριθ. 69945/2025 ΚΥΑ, καθώς και ο περιορισμός της ίδρυσης μόνο σε ορεινές περιοχές; Δηλαδή πολυλειτουργικό αγρόκτημα με υποδομή διανυκτέρευσης μπορεί να δημιουργηθεί μόνο σε ορεινή περιοχή;

α) Για την ερμηνεία των διατάξεων της υπ' αριθ. 390771/2024 (Β' 6828) ΚΥΑ θα πρέπει να απευθυνθείτε στον φορέα που είναι υπεύθυνος για την έκδοση της.

β) Ο περιορισμός εφαρμόζεται για όλες τις περιπτώσεις ίδρυσης επιχειρήσεων, που αφορούν σε κατασκευή κτηριακών υποδομών για διανυκτέρευση.

- 27.** Σύμφωνα με το σχέδιο της ΚΥΑ των λειτουργικών μορφών και κατηγοριών των τουριστικών καταλυμάτων, δεν υπάρχει περιορισμός στην τάξη κλειδιών και αστέρων των καταλυμάτων που ενισχύονται, όπως επίσης και σε περιορισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς. Θα ισχύσει κάτι τέτοιο;

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής της παρέμβασης Π3-77-4.1 δεν υπάρχει περιορισμός στην τάξη κλειδιών και αστέρων των καταλυμάτων που ενισχύονται. Σε κάθε περίπτωση ισχύουν οι προδιαγραφές αυτών σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Στο πλαίσιο ενίσχυσης επιχειρήσεων παροχής ποιοτικών υπηρεσιών, προτείνουμε στις ΟΤΔ (όταν αυτό είναι σύμφωνο με την τοπική τους στρατηγική) να θέσουν ως όρο επιλεξιμότητας στην πρόσκληση, τα 3 κλειδιά/αστέρια και άνω.

- 28. Άρθρο 8 παρ. 3β:** Αφορά την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-7.1. Τα συνεργατικά σχήματα πρέπει να αποκτήσουν νομική μορφή ή μπορούν να είναι άτυπα; Τι εννοούμε με τον όρο «τυπικές επιχειρηματικές μορφές»;

Τα συνεργατικά σχήματα της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-7.1 θα πρέπει να αποκτήσουν νομική μορφή, δηλαδή να διαθέτουν ΑΦΜ και αυτό εννοούμε με τον όρο «τυπικές επιχειρηματικές μορφές».

- 29.** Μεταβίβαση άδειας λειτουργίας επιχείρησης σε νέο ιδιοκτήτη και υποβολή πρότασης από το νέο ιδιοκτήτη πριν το κλείσιμο μίας διαχειριστικής χρήσης από αυτόν θα θεωρηθεί ως ίδρυση ή ως εκσυγχρονισμός-επέκταση; Στα καταλύματα που η ίδρυση επιτρέπεται μόνο σε ορεινές περιοχές η απάντηση αποτελεί κριτήριο επιλεξιμότητας της πρότασης.

Εφόσον η μεταβίβαση άδειας λειτουργίας σε νέο ιδιοκτήτη έχει ολοκληρωθεί πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης, θεωρείται εκσυγχρονισμός-επέκταση. Γενικότερα, στις περιπτώσεις μεταβίβασης μιας επιχείρησης σε νέο ιδιοκτήτη το επενδυτικό σχέδιο θα περιλαμβάνει δαπάνες που αφορούν σε εκσυγχρονισμό ή/και επέκταση της υφιστάμενης υποδομής. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να γίνεται έλεγχος αν με τη μεταβίβαση προκαλείται τεχνητή συνθήκη ένταξης.

30. Στον πίνακα 5α του υποδείγματος της περιγραφής της αίτησης στήριξης, δηλώνονται οι αναδρομικές δαπάνες από 01.01.2023.

A) Μπορούν αυτές να αποτελούν τεκμηρίωση του συνόλου ή τμήματος της ιδιωτικής συμμετοχής; Επειδή θεωρούμε ότι κάτι τέτοιο είναι λογικό, θα πρέπει να περιγράφεται η απαραίτητη διαδικασία στην πρόσκληση ή/και στον οδηγό;

B) Θα αναφέρονται στα συνημμένα της πρόσκλησης οι ΚΑΔ οι οποίοι δεν είναι επιλέξιμοι λόγω του κανονισμού De minimis και εάν ΝΑΙ θα μας σταλεί κάποιο σχετικό αξιόπιστο αρχείο από ΕΥΚΕ-ΧΕ ή θα γίνει με δική μας ευθύνη;

A) Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο η ίδια συμμετοχή εξετάζεται στο σύνολο της πράξης. Ως εκ τούτου το μέρος της υλοποιημένης πράξης δεν μπορεί να αποτελέσει απόδειξη ίδιας συμμετοχής.

B) Στην πρόσκληση δε θα υπάρχει λίστα με επιλέξιμους ΚΑΔ. Κατά την αίτηση στήριξης ο δικαιούχος υποχρεούται να συμπληρώσει τον/τους ΚΑΔ του επιχειρηματικού σχεδίου. Η επιλεξιμότητα εξετάζεται αποκλειστικά και μόνο ως προς την επιλεξιμότητα του επιχειρηματικού σχεδίου και όχι ως προς τις λοιπές δραστηριότητες του δυνητικού δικαιούχου. Οι ΟΤΔ στο πλαίσιο εξέτασης της αίτησης στήριξης έχουν την ευθύνη εξέτασης και της επιλεξιμότητας της πράξης σύμφωνα με τους περιορισμούς του κανονισμού de minimis, του εθνικού θεσμικού πλαισίου και του τοπικού προγράμματος.

Γ. ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

31. Το Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας της οικείας Περιφέρειας (Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου) μπορεί να αποτελεί δικαιούχο του τοπικού προγράμματος;

Ναι, μπορούν να είναι δικαιούχοι αυτού του είδους φορείς, καθώς θεωρούνται τοπικοί φορείς, με την προϋπόθεση ότι συμπεριλαμβάνονται οι φορείς αυτοί στο Τοπικό Πρόγραμμα ως επιλέξιμοι δικαιούχοι. Στους τοπικούς φορείς συγκαταλέγονται όσοι δικαιούχοι έχουν έδρα εντός της Περιφέρειας που υλοποιείται το Τοπικό Πρόγραμμα. Ως μη τοπικοί φορείς συγκαταλέγονται και αυτοί που υπάγονται σε κεντρικούς φορείς, που έχουν έδρα εκτός της Περιφέρειας (π.χ. υπουργεία). Εξαιρέση αποτελούν οι φορείς που περιγράφονται στο άρθρο 8 της ΥΑ.

32. Άρθρο 8 παρ. Ι: Να διευκρινιστεί ο όρος Τοπικός Φορέας και Τοπικός Σύλλογος (π.χ. Σύλλογος Αποδήμων με έδρα στην Αθήνα μπορεί να υποβάλλει πρόταση για επιλέξιμη περιοχή σε Τοπικό Πρόγραμμα; Σύλλογος εντός της Περιφέρειας με έδρα σε μη επιλέξιμη περιοχή μπορεί να υποβάλλει πρόταση για επιλέξιμη περιοχή σε Τοπικό Πρόγραμμα, ανεξάρτητα της ύπαρξης παραρτήματος στην περιοχή παρέμβασης;).

Όχι, δεν είναι δυνατή η υποβολή πρότασης από φορέα με έδρα σε μη επιλέξιμη περιοχή, εκτός αν αυτή είναι εντός της Περιφέρειας που υλοποιείται το Τοπικό Πρόγραμμα (βλ. απάντηση Ν° 31).

33. Νομικό πρόσωπο της Εκκλησίας (Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου) μπορεί να αποτελεί δικαιούχο του τοπικού προγράμματος;

Ναι, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις της απάντησης Ν° 31, δηλαδή να πληρούν τον όρο του «τοπικού φορέα».

- 34.** Οι Δήμοι, μέσω του τμήματος Πολιτικής Προστασίας, μπορούν να είναι δικαιούχοι για τις υπο-παρεμβάσεις Π3-77-4.1-6.1 και Π3-77-4.1-6.2;

Ναι, εάν έχουν αρμοδιότητα για την εκτέλεση σχετικών έργων.

- 35.** Υπάρχει ασυμφωνία δικαιούχων μεταξύ ΥΑ και Σχεδίου Πρόσκλησης για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα για τους δικαιούχους.

Όχι, δεν υπάρχει ασυμφωνία της πρόσκλησης με το άρθρο 8 της ΥΑ, απλά στην πρόσκληση υπάρχει μεγαλύτερη εξειδίκευση.

- 36. Άρθρο 10 παρ. 5:** Τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Σύλλογοι κλπ.), έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν προτάσεις για την υλοποίηση πράξεων δημοσίου χαρακτήρα με διαφορά συνολικού και επιλέξιμου προϋπολογισμού και σε περίπτωση ένταξης μη επιλέξιμη δαπάνη να καλυφθεί με τη χρήση τυχόν υπερδέσμευσης;

Όχι, η συγκεκριμένη διάταξη αφορά σε έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

- 37.** Στην παράγραφο 1.7 της πρόσκλησης γίνεται αναφορά σε «φορείς που υλοποιούν πράξεις κοινωνικού χαρακτήρα». Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε:

- Ποιοι φορείς εμπίπτουν στην εν λόγω κατηγορία.
- Εάν υφίσταται κάποιο επίσημο μητρώο (π.χ. εθνικό ή τομεακό) στο οποίο θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι.
- Εάν ο χαρακτηρισμός προκύπτει αποκλειστικά από το καταστατικό και το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης.

Ο χαρακτηρισμός προκύπτει αποκλειστικά από το καταστατικό και το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης.

- 38.** Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε εάν τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) ή άλλοι μη τοπικοί φορείς (π.χ. ΕΛΓΟ Δήμητρα), ως νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, δύνανται να θεωρηθούν δυνητικοί δικαιούχοι στο πλαίσιο των υπο-παρεμβάσεων Π3-77-4.1-6.1 και Π3-77-4.1-6.2 ως «λοιποί αρμόδιοι φορείς», εφόσον η προτεινόμενη πράξη υλοποιείται εντός της περιοχής παρέμβασης.

Ισχύουν όσα αναγράφονται στις ερωτήσεις 31 και 34 και στο άρθρο 8 της ΥΑ.

- 39.** Μπορεί να υποβληθεί πρόταση από ΟΤΑ για κτίριο ιδιοκτησίας του (π.χ. για μετατροπή του σε εκθετήριο) και φορέα λειτουργίας του έναν Πολιτιστικό Σύλλογο και αν ναι υπό ποιες προϋποθέσεις;

Ναι, με την προϋπόθεση ύπαρξης προγραμματικής σύμβασης ή άλλου σχετικού δικαιολογητικού, όπου ορίζει ποιος είναι ο φορέας λειτουργίας.

- 40.** Μπορεί να υποβληθεί πρόταση από ΟΤΑ με ενιαία μελέτη που περιλαμβάνει επεμβάσεις σε 3 διαφορετικούς χώρους ή σε διαφορετικές τοπικές κοινότητες για το ίδιο αντικείμενο (π.χ. ανάπλαση 3 πλατειών ή 3 γηπέδων 5*5); Η διακήρυξη θα αφορά όλο το έργο και έναν ανάδοχο.

Ναι, μάλιστα είναι προτιμότερο καθώς θα έχουμε μια ενιαία εργολαβία και συνεπώς αποφυγή επανάληψης των ίδιων χρονοβόρων διαδικασιών ανάθεσης για κάθε τοπική κοινότητα.

- 41.** Δημοτικό Parking χωρίς τέλη (χωρίς εισιτήριο εισόδου) είναι επιλέξιμο με επιδότηση 100% στην υποπαρέμβαση 3.1;

Εφόσον αφορά σε εξυπηρέτηση των τουριστών-επισκεπτών της περιοχής, δεν μπορεί να είναι επιλέξιμο.

- 42.** Μπορεί για βελτίωση δικτύου ύδρευσης οι παρεμβάσεις να γίνουν μόνο εκτός οικισμού, αλλά να εξυπηρετούν το δίκτυο ύδρευσης εντός οικισμού; (π.χ. την κατασκευή ή τη βελτίωση μιας δεξαμενής εκτός οικισμού).

Όχι, θα πρέπει να υπάρχουν και κάποιες παρεμβάσεις, έστω και μικρής κλίμακας, εντός του οικισμού.

- 43.** Στην υποπαρέμβαση 4.1 «Έργα υποδομών μικρής κλίμακας» δεν επιδοτούνται τα έργα αγροτικής οδοποιίας;

Όχι, στη συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση επιλέξιμα είναι έργα οδοποιίας εντός οικισμού. Σημειώνουμε ότι στο πλαίσιο του LEADER στο ΣΣ ΚΑΠ, δεν είναι επιλέξιμες οι πράξεις που συνδέονται με άμεσο ή έμμεσο τρόπο με τον πρωτογενή τομέα.

- 44. Άρθρο 10 παρ. 6:** Αύξηση εγκεκριμένου προϋπολογισμού: Δημόσιο έργο εντάσσεται με το μέγιστο του επιτρεπόμενου προϋπολογισμού στην υπο-παρέμβαση, ήτοι 400.000€, έως την απόφαση ένταξης απαιτήθηκε τροποποίηση της μελέτης με αύξηση του προϋπολογισμού της μελέτης άνω των 400.000€, το ποσό της αύξησης αποτελεί επιλέξιμη αξία του συνολικού προϋπολογισμού;

Μόνο στην περίπτωση που η αύξηση του προϋπολογισμού της μελέτης, εμπίπτει στις περιπτώσεις της παρ. 4 του άρθρου 10 της ΥΑ, ενώ το επιπλέον ποσό βαρύνει αποκλειστικά και μόνο τον δικαιούχο.

- 45.** Πότε θεωρείται ότι διαθέτει οριστική μελέτη ένα έργο, είναι απαραίτητο να υποβληθούν και οι σχετικές αδειοδοτήσεις;

Οριστική θεωρείται η μελέτη η οποία διαθέτει τη σχετική απόφαση έγκρισης από τον αρμόδιο φορέα/υπηρεσία. Οι αδειοδοτήσεις δεν είναι απαραίτητες για την υποβολή της αίτησης στήριξης, εκτός αν αυτές απαιτούνται προκειμένου να καταστεί οριστική η μελέτη του έργου.

- 46.** Είναι επιλέξιμη η δαπάνη υποβολής φακέλου για φορείς του δημοσίου, στο πλαίσιο της υποβολής της αίτησης στήριξης;

Σε περίπτωση που ο φορέας δεν διαθέτει το προσωπικό και την τεχνογνωσία για την σύνταξη και υποβολή του φακέλου, τότε είναι επιλέξιμη δαπάνη σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 44 του ν. 4412/2016.

- 47.** Πολιτιστικός σύλλογος ή δήμος επιθυμεί την προμήθεια παραδοσιακών φορεσιών. Παράλληλα, Δήμος επιθυμεί να υποβάλει άλλη πρόταση, για τη δημιουργία εκθετηρίου σε κτίριο χαρακτηρισμένο με ΦΕΚ ως νεότερο μνημείο ή διατηρητέο και την σύνταξη μουσικολογικής / εκθετηριακής μελέτης.

A. Σε ποια υπο-παρέμβαση δύναται να υποβάλει την συγκεκριμένη δαπάνη προκειμένου να είναι επιλέξιμη;

B. Είναι επιλέξιμη η δαπάνη μουσικολογικής / εκθετηριακής μελέτης;

A. Υποβάλλεται στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.2., καθώς η δαπάνη αφορά σε πράξεις που συνδέονται με τον πολιτισμό.

B. Η μουσικολογική / εκθετηριακή μελέτη, είναι επιλέξιμη δαπάνη μιας πράξης εφόσον ο Δήμος δεν έχει την τεχνική επάρκεια για την σύνταξη της συγκεκριμένης μελέτης, σύμφωνα με τους περιορισμούς της παρ. 9 του άρθρου 14Γ της ΥΑ.

- 48.** Οι μελέτες εκτός των απαιτούμενων τευχών δημοπράτησης, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ορθή υλοποίηση του έργου (π.χ. δασοτεχνική, γεωτεχνική, μελέτη εξοικονόμησης ενέργειας ή ύδατος), είναι επιλέξιμες σε όλες τις υπο-δράσεις εφόσον συνοδεύονται από υποδομές ή μόνο στην Π3-77-4.1-5.2;

Σύμφωνα με την υπ' αρ. 121173/09.05.2025 εγκύκλιο (Εγκύκλιος Πρόσκλησης ΔΕ) «Οι κάθε είδους μελέτες δεν μπορούν να αποτελέσουν από μόνες τους πράξη, αλλά ως απαραίτητη ενέργεια για την υλοποίηση της αντίστοιχης πράξης και μόνο σε αυτή την περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες». Συνεπώς οι μελέτες είναι επιλέξιμη δαπάνη για την εκτέλεση του έργου, σύμφωνα με τους περιορισμούς της παρ. 9 του άρθρου 14Γ της ΥΑ, με εξαίρεση την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.2 και με την προϋπόθεση ότι οι μελέτες αυτές μπορούν να αποτελέσουν μια ολοκληρωμένη πράξη.

Επιπλέον, για έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, οι μελέτες είναι επιλέξιμες, μόνο στην περίπτωση που ο φορέας δεν διαθέτει την τεχνική επάρκεια να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην εκπόνησή τους.

- 49.** Δύναται στο πλαίσιο της παρέμβασης Π3-77-4.1 του ΣΣ ΚΑΠ (για υπο-παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα) και ειδικότερα στα πλαίσια της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-4.2 «Ενίσχυση υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής, ανάπλασης, τουριστικών πληροφοριών και λοιπών υποδομών μικρής κλίμακας», να υλοποιηθούν παρεμβάσεις όπως π.χ. εγκατάσταση σημείων τουριστικής πληροφόρησης (info points), σε κομβικά σημεία εκτός της περιοχής παρέμβασης;

Επιπλέον, στο πλαίσιο των υπο-παρεμβάσεων Π3-77-4.1-5.1 και Π3-77-4.1-5.2, δύναται να θεωρηθεί επιλέξιμη η πραγματοποίηση εκδηλώσεων σε κομβικά σημεία εκτός της περιοχής παρέμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές συμβάλλουν άμεσα στην προβολή, εξωστρέφεια και επίτευξη των στόχων της τοπικής στρατηγικής της περιοχής παρέμβασης και, φυσικά, σε αυτούς της εκάστοτε αίτησης στήριξης;

Σύμφωνα με την ΥΑ 2545/10.10.2022 (Β' 5361), σε ειδικές περιπτώσεις και κατόπιν σχετικής τεκμηρίωσης επιτρέπεται η υλοποίηση άυλων πράξεων ή πράξεων που αφορούν μόνο σε αγορά εξοπλισμού και δεν αφορούν σε κτηριακές υποδομές σε περιοχές εκτός της περιοχής παρέμβασης, με την προϋπόθεση ότι τα έργα αυτά παρέχουν οφέλη κυρίως στον πληθυσμό της περιοχής παρέμβασης.

- 50.** Στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-5.2 «Ενίσχυση μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον πολιτισμό και την αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς», μπορεί η ΟΤΔ ή μέλος αυτής να είναι δικαιούχος πράξης που αφορά μόνο σε μελέτη;

Όχι, οι κάθε είδους μελέτες που εκπονεί η ΟΤΔ ή μέλος αυτής, αφορούν στην τοπική στρατηγική και ως εκ τούτου, είναι επιλέξιμες μόνο στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-9.1.

- 51.** Στο υπόδειγμα πρόσκλησης αναφέρεται ότι το ποσοστό επιχορήγησης ανέρχεται «έως το 100% (ή έως το 75% για την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1) δυνάμει των παρ. 4γii και 4γiii του άρθρου 73 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115». Δεδομένου ότι για τις συγκεκριμένες υπο-παρεμβάσεις προβλέπεται 100% (ή 75%) ένταση ενίσχυσης, παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε εάν είναι επιτρεπτή η απάλειψη της διατύπωσης «έως το», ώστε το ποσοστό επιχορήγησης να αναφέρεται ρητά ως 100% (ή 75%).

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να είναι έως 100% ή 75%. Οι ΟΤΔ στο τοπικό τους πρόγραμμα επιλέγουν αν θα κάνουν χρήση του ανώτατου ποσοστού

ενίσχυσης ή μικρότερο αυτού. Συνεπώς στην πρόσκληση θα πρέπει να αναφέρεται το ακριβές ποσοστό σύμφωνα με το εγκεκριμένο τοπικό πρόγραμμα.

- 52.** Το κριτήριο επιλογής Π3-77-4.1_Δ_128 προβλέπει τη βαθμολόγηση της επαναληψιμότητας της εκδήλωσης στο πλαίσιο του σχεδίου χρηματοδότησης, με τη μέγιστη βαθμολογία να αποδίδεται σε εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν για 4 έτη και άνω (για την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-5.1 «Ενίσχυση πολιτιστικών ή αθλητικών εκδηλώσεων»). Παρακαλούμε να μας διευκρινίσετε με ποιον τρόπο θα μπορούσε να έχει εφαρμογή το εν λόγω κριτήριο, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πράξεις της προγραμματικής περιόδου θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως το έτος 2027, γεγονός που περιορίζει χρονικά τη δυνατότητα πολυετούς επαναληψιμότητας.

Δεδομένου ότι η λήξη της προγραμματικής περιόδου είναι το 2029 και όχι το 2027 η χρήση του κριτηρίου έχει εφαρμογή.

- 53.** Στην υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-3.1 είναι δυνατή η ένταξη έργων που αφορούν μόνο σε εξοπλισμό (ρουχισμός, μπάλες, όργανα γυμναστικής/προπόνησης, λοιπός εξοπλισμός), χωρίς την υλοποίηση έργων υποδομής;

Ναι, μπορούν να ενταχθούν πράξεις που αφορούν μόνο σε εξοπλισμό, με την προϋπόθεση ότι αποτελούν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση και όχι απλή αγορά μέρους του εξοπλισμού.

- 54.** Στο πλαίσιο της υπο-παρέμβασης Π3-77-4.1-3.1 είναι επιλέξιμη πρόταση επισκευής σχολικού κτιρίου (πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και προμήθειας εξοπλισμού, με δικαιούχο τον εκάστοτε Δήμο;

Οι παρεμβάσεις σε σχολικά κτίρια είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι η πράξη δεν αφορά σε εργασίες σε απλής συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ' αριθ. 121173/09-05-2025 εγκύκλιο.

- 55.** Η ανέγερση κτηρίου με χρήση προκατασκευασμένου φορέα, σε ποιο είδος σύμβασης, κατά τον ν. 4412/2016, αντιστοιχεί (προμήθεια ή κατασκευή);

Σε μια μεικτή σύμβαση εκτός από την επιμέρους εκτιμώμενη αξία των εργασιών κατασκευής ή προμήθειας υλικών, σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό του είδους της σύμβασης που θα ακολουθηθεί, αποτελεί το ποσοστό και η κρισιμότητα των τεχνικών εργασιών που θα απαιτηθούν για την ολοκλήρωση του έργου. Σε κάθε περίπτωση συστήνεται η υποβολή ερωτήματος στο οικείο Τεχνικό Συμβούλιο.

- 56.** Είναι δυνατή η χρήση από τον δικαιούχο των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων έργων με τα συστήματα «Μελέτη - Κατασκευή» (άρθρο 50 του ν. 4412/16) και της Προκαταρκτικής διαβούλευσης της αγοράς (άρθρα 46, 47 του ν. 4412/16), καθώς αν επιλεγθούν αυτές οι διαδικασίες, δεν θα διαθέτει το έργο οριστική μελέτη.

Οι συγκεκριμένες διαδικασίες δεν συνηθίζονται για μικρά έργα που εκτελούνται στο πλαίσιο του LEADER. Σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο απαιτείται η ύπαρξη οριστικής μελέτης.

- 57.** Σύμφωνα με το άρθρο 14Γ απαιτείται η διενέργεια αυτοψίας. Την εν λόγω αυτοψία την κάνει ο αξιολογητής ή στέλεχος της ομάδας έργου, όπως ήταν στο προηγούμενο LEADER;

Δεδομένου ότι η διενέργεια αυτοψίας αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του διοικητικού ελέγχου της αίτησης στήριξης αυτή διενεργείται από το αρμόδιο στέλεχος για την αξιολόγηση. Σε περίπτωση κωλύματος αυτού, η αυτοψία μπορεί να γίνει από άλλο στέλεχος για το οποίο δε συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων και δε θα μετάσχει στην επιτροπή ενστάσεων του εν λόγω έργου.

Δ. ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

- 58.** Για ποιες δαπάνες είναι υποχρεωτική η εφαρμογή της μελέτης απλοποιημένου κόστους;

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 14Γ της ΥΑ η μελέτη απλοποιημένου κόστους είναι υποχρεωτική για δαπάνες κτηριακών υποδομών για τις κατηγορίες κτιρίων που περιγράφονται στον οδηγό και του περιβάλλοντος χώρου αυτών, ενώ για τις υπόλοιπες δαπάνες που περιλαμβάνονται σε αυτή, όπως μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό και μελέτες, η εφαρμογή του είναι προαιρετική. Παράλληλα οι αντίστοιχες μελέτες απλοποιημένου κόστους είναι υποχρεωτικές για τις πράξεις των κατηγοριών υπο-παρεμβάσεων 2, 7 και για την υπο-παρέμβαση Π3-77-4.1-9.1, καθώς και για συγκεκριμένες δαπάνες των πράξεων της κατηγορίας υπο-παρεμβάσεων 8.

Σε κάθε περίπτωση ισχύουν τα αναγραφόμενα στις παρ. 6 έως 9 του άρθρου 14Γ της ΥΑ.

- 59.** Ο υπολογισμός του κόστους ανά τετραγωνικό μέτρο για εξώστες και κλιμακοστάσια σε ποια χρήση χώρου αντιστοιχεί;

Αντιστοιχεί στη χρήση ημιυπαίθριοι χώροι και κύριοι χώροι αντίστοιχα.

- 60.** Στην στήλη για το μεταλλικό σκελετό και στην εργασία «Σκελετός οπλισμένου σκυροδέματος» υπάρχει κενό, προφανώς επειδή ο σκελετός είναι μεταλλικός, όμως η θεμελίωσή του αποτελείται από οπλισμένο σκυροδέμα. Στο συγκεκριμένο ποσοστό περιλαμβάνεται και η θεμελίωση του κτίσματος;

Ναι, περιλαμβάνεται και η θεμελίωση.

- 61.** Το κόστος της πισίνας συμπεριλαμβάνει μόνο τον μηχανολογικό εξοπλισμό ή και τις κτιριακές εργασίες για την κατασκευή;

Η μελέτη περιγράφει το κόστος κτιριακών εργασιών και συνεπώς μόνο τις εργασίες και τα υλικά κατασκευής της πισίνας. Το ίδιο ισχύει και για τα ψυγεία σε βιομηχανικά κτίρια.

- 62.** Για ανέγερση νέου κτιρίου, υπάρχει απαίτηση για ανάλυση των επιμέρους εργασιών σύμφωνα με τα ποσοστά του πίνακα Ι.Α1 της μελέτης ή η ανάλυση των εργασιών θα είναι ελεύθερη σύμφωνα με την μελέτη ή τις ανάγκες του έργου;

Όχι, ο πίνακας εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις εκσυγχρονισμού για τον υπολογισμό του κόστους ανά τ.μ., ή ανέγερσης κτιρίου που δεν περιλαμβάνεται μία από τις κατηγορίες εργασιών του πίνακα, ή στις περιπτώσεις υπολογισμού της Δ.Δ. σε μερικά αιτήματα πληρωμής. Στις περιπτώσεις ανέγερσης κτιρίου όπου μία κατηγορία εργασιών καταργείται μερικώς ή στο σύνολο της (π.χ. λοιπές εργασίες) θα πρέπει να γίνεται ανάλογη μείωση στον προϋπολογισμό.

- 63.** Ο πίνακας Ι.Α1 σελ. 3 του Οδηγού περιλαμβάνει τις εργασίες με τα αντίστοιχα ποσοστά συμμετοχής τους στον προϋπολογισμό.

Κατά την μελέτη σύνταξης προϋπολογισμού ή κατά την υλοποίηση του έργου, ενδέχεται κάποιες εργασίες να υλοποιηθούν με χαμηλότερο ή μεγαλύτερο κόστος από αυτό που προκύπτει από τα ποσοστά του πίνακα ή ακόμη και να πραγματοποιηθούν με ίδια συμμετοχή, άρα θα πρέπει να διαφοροποιηθεί το ποσοστό συμμετοχής της εργασίας.

Α) Είναι εφικτή η αλλαγή των ποσοστών συμμετοχής των επιμέρους εργασιών του πίνακα ή η μεταφορά υπολοίπου σε άλλη εργασία του πίνακα, αυξομειώνοντας αναλόγως τα ποσοστά βάση των αλλαγών;

Β) Σύμφωνα με τον πίνακα του κεφαλαίου Ι.Α.1 (σελ. 3) του Οδηγού, τα ποσοστά συμμετοχής των κατηγοριών εργασιών είναι δεσμευτικά και στο στάδιο των πληρωμών;

Γ) Στις περιπτώσεις μερικής πληρωμής, η αιτούμενη δαπάνη θα υπολογίζεται με βάση το άθροισμα των ποσοστών των επιμέρους εργασιών του πίνακα κατανομής;

Δ) Σε περίπτωση που κάποια κατηγορία εργασιών είτε υλοποιείται με μικρότερο κόστος είτε δεν υλοποιείται καθόλου, αλλά το άθροισμα των τιμολογίων των λοιπών εργασιών ισούται με τον εγκεκριμένο συνολικό προϋπολογισμό, η πληρωμή πραγματοποιείται επί του συνολικού ποσού ή απαιτείται αντίστοιχη μείωση;

Ε) Σε περίπτωση που έχουμε κατασκευαστικές εργασίες, οι οποίες δεν μπορούν να ομαδοποιηθούν σε κάποια εργασία του πίνακα (π.χ. επικαλύψεις, ψευδοροφές, στέγη, αντικατάσταση στέγης). Πως θα υπολογίζονται;

Α) Κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης καταχωρείται το κόστος ανά τ.μ., συνεπώς δεν χρειάζεται η αναλυτική αποτύπωση των εργασιών σύμφωνα με τα ποσοστά του πίνακα.

Β) Στα μερικά αιτήματα πληρωμής όπου το κτίριο δεν έχει τελειώσει πλήρως ο υπολογισμός της ενίσχυσης γίνεται βάσει του πίνακα εργασιών με την προϋπόθεση ότι οι ζητούμενες δαπάνες αφορούν σε ολοκληρωμένες εργασίες.

Γ) Ναι.

Δ) Στις περιπτώσεις όπου μία εργασία δεν υλοποιείται καθόλου αφαιρείται από το συνολικό κόστος. Αντίστοιχα όταν μία εργασία πραγματοποιείται σε μέρος μόνο του κτιρίου γίνεται σχετική μείωση βάσει των τ.μ..

Ε) Δαπάνες που αφορούν σε επικαλύψεις και ψευδοροφές εντάσσονται στην κατηγορία 'Λοιπά'. Η στέγη και οι πέργκολα δεν περιλαμβάνονται στις εργασίες του πίνακα και απαιτείται η απόδειξη του εύλογου κόστους.

- 64.** Αν μια πράξη περιλαμβάνει ταυτόχρονα κατασκευαστικές εργασίες προσθήκης κατ' επέκταση ή καθ' ύψος (άρα νέα κατασκευή) αλλά και ταυτόχρονα εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων, πως θα υπολογίζονται τα ποσοστά εργασιών;

Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να γίνει ξεχωριστά ο υπολογισμός του κόστους της νέας κατασκευής από το κόστος που αφορά στον εκσυγχρονισμό. Για την νέα κατασκευή ο υπολογισμός θα είναι τ.μ. επί την τιμή που αντιστοιχεί για το είδος κατασκευής και για τον εκσυγχρονισμό θα είναι τ.μ. επί την τιμή που αντιστοιχεί για το είδος κατασκευής, επί το άθροισμα των ποσοστών που αφορούν στις εργασίες του εκσυγχρονισμού.

- 65.** Στο κεφαλαίο I.A.2 αναφέρεται: «προσαύξηση 6% για ειδικές απαιτήσεις θεμελίωσης» και «προσαύξηση 6% για τεχνολογίες βιοκλιματικού κτιρίου» επί των υπολογισμένων αρχικών τιμών κατασκευής.

Α) Ποια είναι τα δικαιολογητικά που θα απαιτούνται για την τεκμηρίωση επιλογής της κάθε προσαύξησης; Αρκεί μία τεκμηρίωση στην τεχνική έκθεση ή στην Υ.Δ, απαιτείται κάποια επιπλέον μελέτη;

Β) Ποιος θα προσδιορίζει αν μια θεμελίωση θεωρείται ειδική;

Γ) Οι αρχές βιοκλιματικού σχεδιασμού καλύπτουν μια μεγάλη ομάδα ενεργειών και κατασκευαστικών εργασιών, οι οποίες βάση της ενεργειακής απόδοσης κτιρίων, συνήθως περιλαμβάνονται σε οποιοδήποτε νέο κτίριο.

Πως θα πιστοποιείται ότι έχουν τηρηθεί οι αρχές βιοκλιματικού σχεδιασμού, θα απαιτείται κάποια πιστοποίηση από φορέα;

Α), Β) Καθορίζεται από τη μελέτη του έργου και την τεχνική έκθεση από μηχανικού του έργου, όπως εγκρίνεται αρμοδίως με την έκδοση της οικοδομικής άδειας.

Γ) Πιστοποιείται με την έκδοση Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) υψηλής ενεργειακής κλάσης (Α+ έως Β).

- 66.** Για ποιο λόγο και με ποια λογική προέκυψε διαφορετική τιμή κόστους € / τ.μ. στις υποκατηγορίες 5* , 4* , 3* για την ίδια κατηγορία ίδρυση ξενοδοχείων;

Η διαφορά προκύπτει από την χρήση διαφορετικών υλικών.

- 67.** Σε περίπτωση όπου μία πράξη εντάσσεται για ίδρυση κατασκευή επιπλωμένων διαμερισμάτων 5 κλειδιών και έπειτα από αίτημα τροποποίησης και την προσκόμιση της γνωστοποίησης της κατάταξης του στην τελική του πληρωμή, προκύπτει ότι η κατηγορία του είναι 3 κλειδιών. Θα πρέπει να γίνει μείωση προϋπολογισμού;

Ναι, σε περίπτωση που η αναλογούσα διαφορά υπερβαίνει την ΔΔ του τελικού αιτήματος, θα πρέπει να γίνει επιστροφή της υπολειπόμενης ΔΔ από τον δικαιούχο.

- 68.** Ποιο είναι το κόστος ανά τ.μ. σε περίπτωση κατασκευής εξ ολοκλήρου πέτρινου κτιρίου;

Η κατασκευή πέτρινων κτιρίων δεν περιλαμβάνεται στον οδηγό και συνεπώς θα πρέπει να γίνει απόδειξη του εύλογου κόστους μέσω προσφορών.

- 69.** Οι πρότυπες τιμές είναι οι ελάχιστες ή οι μέγιστες τιμές για μια επένδυση;

Είναι οι τιμές βάσει των οποίων θα πρέπει να υπολογιστεί ο προϋπολογισμός της πράξης κατά την υποβολή τη αίτησης στήριξης, καθώς και η σχετική ενίσχυση που θα λάβει ο δικαιούχος.

- 70.** Στον Οδηγό πως ερμηνεύεται η αναφορά ότι «υπάρχει η δυνατότητα» αναθεώρησης για τα κόστη/τιμές εφαρμογής;

Ο καθορισμός του δείκτη τιμών καταναλωτή (τ.κ.), με ποιόν τρόπο γίνεται; Η τιμή αναφορά του δείκτη είναι το 2024 ή το 2004;

- *Σημαίνει ότι η ΟΤΔ κατά την έκδοση της πρόσκλησης, μπορεί σε περίπτωση που το κρίνει απαραίτητο, να καθορίσει την ετήσια αναθεώρηση στις τιμές του Οδηγού. Οι τιμές αυτές δεν μπορούν να τροποποιηθούν μετά την υποβολή της αίτησης στήριξης.*

- *Ο δείκτης καταναλωτή (τ.κ.) καθορίζεται σε ετήσια βάση από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (<https://www.ggde.gr>), με την έκδοση σχετικής απόφασης. Ο υπολογισμός γίνεται όπως περιγράφεται στον οδηγό και όχι ως προς το έτος 2004, που αναγράφει η απόφαση του Υπουργείου (δεδομένου ότι η μελέτη για τον οδηγό έγινε το 2024).*

- 71.** Η μέθοδος του απλοποιημένου κόστους όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στα βιομηχανικά κτήρια;

Όχι, θα πρέπει να κατατεθεί τεχνική έκθεση μηχανικού, όπου θα φαίνεται το ποσοστό υλοποίησης.

- 72.** Στην περίπτωση ημιτελών κατασκευών ή υφισταμένων κτιρίων που χρειάζονται μόνο διαμόρφωση, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο Πίνακας Ι.Α.1 του Οδηγού για τις απαιτούμενες εργασίες, ακόμα και για κάποιες που θεωρούνται οικοδομικές εργασίες και εξαιρούνται στον εκσυγχρονισμό; Στην περίπτωση αυτή είναι υποχρεωτική η εφαρμογή του απλοποιημένου κόστους ή προαιρετική;

Ο πίνακας χρησιμοποιείται υποχρεωτικά για όλες τις εργασίες τις οποίες περιλαμβάνει.

- 73.** Στην περίπτωση εγκαταστάσεων που δεν προσμετρώνται στον συντελεστή δόμησης (σ.δ.) (π.χ. οι σοφίτες υπό κάποιες προϋποθέσεις, κλιμακοστάσια κλπ.), πως θα γίνεται η κοστολόγηση;

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στον πίνακα του κεφαλαίου I.3.1 του Οδηγού, κοστολογούνται αναλόγως αν πρόκειται για χώρους βοηθητικής χρήσης ή ημιυπαίθριους χώρους. Αν η σοφίτα προσμετράται στον σ.δ. τότε υπολογίζεται ως κύριος χώρος.

- 74.** Το γεγονός ότι ο Οδηγός εισάγει ανώτατο όριο για τις αποδεκτές δαπάνες, σημαίνει ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τους δικαιούχους χαμηλότερη τιμή και εάν ΝΑΙ, μπορεί να ορισθεί από την ΟΤΔ κατώτατο όριο πχ έως -10%;

Ο οδηγός καθορίζει τις τιμές ανά τ.μ. και οι ΟΤΔ οφείλουν να τις τηρήσουν ως έχουν.

- 75.** Με ποια κριτήρια κρίνεται ότι ένα κτίριο χαρακτηρίζεται ως "παραδοσιακό", προκειμένου να εφαρμοστεί η προσαύξηση που προβλέπεται στον Οδηγό;

Τα παραδοσιακά/διατηρητέα κτήρια χαρακτηρίζονται σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

- 76.** Για την εφαρμογή της μέγιστης τιμής ανά τ.μ. που αφορά τη διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου, απαιτείται η εκτέλεση του συνόλου των αναφερόμενων εργασιών; Σε περίπτωση εκτέλεσης μέρους αυτών, με ποιον τρόπο και βάσει ποιας μεθοδολογίας του Οδηγού μειώνεται η εφαρμοζόμενη τιμή ανά τ.μ.;

Ο υπολογισμός του κόστους για την διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου γίνεται βάσει των τ.μ. για τις εργασίες που προβλέπονται στον οδηγό. Συνεπώς, αν σε μία πράξη προβλέπεται μόνο η κατασκευή χώρου στάθμευσης 15 τ.μ. το επιλέξιμο κόστος θα είναι $15 \cdot 75 = 1.125\text{€}$. Είναι προφανές ότι απλές εργασίες, όπως η φύτευση φυτών ή απλή περίφραξη μόνο με σύρμα ή θέση στάθμευσης με απλή στρώση χαλικιού δεν υπολογίζεται ως 75€ ανά τ.μ.

- 77.** Α) Σύμφωνα με τον πίνακα του κεφαλαίου Γ.1.1 του Οδηγού, το προβλεπόμενο ποσό ανά κλίνη περιλαμβάνει και τυχόν λοιπό εξοπλισμό; Επιπλέον, στα βιομηχανικά κτίρια περιλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις κλιματισμού-θέρμανσης, πυροπροστασίας και ανελκυστήρα;

Β) Σε περίπτωση που στον Οδηγό σε κάποιες κατηγορίες έργων, δεν υπάρχει τιμή κόστους για κάποιου είδους εξοπλισμό, αλλά υπάρχει σε άλλη κατηγορία έργου. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί η τιμή κόστους της άλλης κατηγορίας έργου (π.χ. τιμή ανελκυστήρα για ξενοδοχειακά καταλύματα, ως τιμή για υπηρεσίες, ταβέρνες κλπ.);

Α) Ναι, περιλαμβάνει το σύνολο του εξοπλισμού. Στα βιομηχανικά κτίρια οι τιμές περιλαμβάνουν μόνο κτιριακές εργασίες.

Β) Ναι, μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

- 78.** Σύμφωνα με τη σχετική υποσημείωση του πίνακα του κεφαλαίου II.Β του Οδηγού, στις περιπτώσεις μερικής πληρωμής η αιτούμενη δαπάνη υπολογίζεται βάσει του ποσοστού ολοκλήρωσης των κατασκευαστικών εργασιών. Παρακαλούμε να διευκρινιστεί με ποιον τρόπο προσδιορίζεται το ποσοστό αυτό και βάσει ποιας μεθοδολογίας ή αναλυτικού πίνακα του Οδηγού γίνεται ο σχετικός υπολογισμός.

Στην περίπτωση όπου ο δικαιούχος έχει ολοκληρώσει τις εργασίες «Εκκαφές – χωματοουργικά» (2,66%), «Σκελετός οπλισμένου σκυροδέματος» (28%) και «Τοιχοποιίες» (6,67%) το αίτημα που θα υποβάλει θα περιλαμβάνει το $(2,67+28+6,67)\%$ του ποσού που ορίζεται ανά τ.μ. Τα αιτήματα πληρωμής μπορούν να περιλαμβάνουν και μόνο εργασίες ολοκληρωμένες σε διακριτούς χώρους βάσει της μελέτης (π.χ. υπόγεια).

- 79.** Στην περίπτωση που έχουμε σύγχρονες μεθόδους κατασκευής (π.χ. 3dκατασκευή, προκατασκευή) ακολουθείται η διαδικασία των προσφορών;

Ναι, γενικά για την οποιαδήποτε κατασκευή εκτός των συμβατικών και των μεταλλικών κατασκευών απαιτείται η απόδειξη του εύλογου κόστους.

80. Α) Η κατηγορία “Ξυλουργικές Εργασίες (πόρτες – ντουλάπες κ.λπ.)” καλύπτει και αντίστοιχες κατασκευές από αλουμίνιο;

Β) Το ποσοστό που αφορά τα “Εξωτερικά Κουφώματα” περιλαμβάνει και τυχόν παντζούρια ή ρολά;

Γ) Αν έχουμε κουφώματα αλουμινίου εσωτερικά (π.χ. σε βιοτεχνικό κτίριο) με τι ποσοστό θα υπολογιστούν και σε ποια κατηγορία;

Δ) Ο περιβάλλον χώρος στα βιομηχανικά κτίρια υπολογίζεται με 75€ ανά τ.μ.;

Α) Ναι, εκτός των εξωτερικών κουφωμάτων.

Β) Ναι, τα περιλαμβάνει.

Γ) Στην περίπτωση αυτή απαιτείται η υποβολή προσφορών.

Δ) Ναι, αλλά σύμφωνα με τις διευκρινήσεις στην ερώτηση 76.

81. Επιτρέπεται ένας δικαιούχος να μην ακολουθήσει το απλοποιημένο κόστος, αλλά να επιλέξει να πληρωθεί με πραγματικές δαπάνες;

Μόνο στις περιπτώσεις που δεν είναι υποχρεωτική η εφαρμογή της μελέτης απλοποιημένου κόστους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ερώτηση 58.

82. Αν ένας φορέας θέλει να κατασκευάσει κτηριακό έργο για τη φιλοξενία ευπαθών ομάδων, σε ποια κατηγορία του Οδηγού εντάσσεται, στην κατηγορία των καταλυμάτων ή των υπηρεσιών;

Εφόσον αφορά φιλοξενία, κατατάσσεται στην κατηγορία καταλυμάτων και συγκεκριμένα στην κατηγορία ξενοδοχείων 3 αστεριών.

83. Στην περίπτωση επενδυτικού σχεδίου που θα υλοποιηθεί με αυτεπιστασία (π.χ. έργο πολιτισμού από εφορεία αρχαιοτήτων) ακολουθείται ο οδηγός του απλοποιημένου κόστους ή όχι;

Όχι, αναφορικά με το συγκεκριμένο παράδειγμα. Ο Οδηγός εφαρμόζεται μόνο σε ιδιωτικά έργα και έργα δημοσίου χαρακτήρα που δεν ακολουθούν τις διαδικασίες του ν. 4412/16.

84. Τι ισχύει για την περίπτωση που ένα επενδυτικό σχέδιο υποβληθεί με τον ανώτατο επιτρεπόμενο συνολικό προϋπολογισμό (π.χ. 300.000€), έχοντας καταρτίσει προϋπολογισμό με την διαδικασία του απλοποιημένου κόστους, αλλά κατά την υλοποίηση διαπιστωθεί ότι το πραγματικό κόστος κατασκευής είναι μεγαλύτερο και υπερβαίνει τον ανώτατο συνολικό προϋπολογισμό;

Η ΟΤΔ έχει την ευθύνη να παρακολουθεί την πράξη ως προς την υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου όπως αυτή έχει ενταχθεί. Ο κάθε δικαιούχος έχει το δικαίωμα να επιλέξει να υλοποιήσει επιπλέον φυσικό αντικείμενο ή το ίδιο με υψηλότερο κόστος, όμως σε κάθε περίπτωση οφείλει να το ολοκληρώσει όπως αυτό έχει εγκριθεί και η ενίσχυση που θα λάβει θα είναι σύμφωνα με τους όρους ένταξης.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΠΑΣ